

دانشگاه مجازی المصطفی

معاونت پژوهشی و تولید

گزارش نشست علمی پژوهشی

عنوان نشست	اعتماف در آئینه آیات و روایات
موضوع نشست	اعتماف
سخنران	حجت الاسلام دکتر سید حسین شفیعی دارابی (هیئت علمی جامعه المصطفی)
دبیر علمی	حجت الاسلام دکتر مجتبی عفتی (استاد همکار دانشگاه مجازی)
زبان ارائه	فارسی
زمان برگزاری	2 بهمن 1402
مکان برگزاری	سالن جلسات دانشگاه مجازی

تعداد شرکت

کنندگان

212 نفر آنلاین و 5 نفر حضوری

لینک دسترسی به

محتوای نشست

<https://room.aou.ir/p8c4dsnpiffk/>

متن نشست

این نشست علمی در تاریخ 2 بهمن ماه 1402 به همت معاونت پژوهش دانشگاه مجازی برگزار گردید. در زیر گزارشی از اهم موضوعات ارائه شده در این نشست علمی که بسیار کاربردی بود و مورد استقبال مخاطبان قرار گرفت، ارائه می گردد:

استاد محترم در ابتدا به توضیح پیرامون خود کلمه اعتکاف پرداختند و اینگونه بحث را آغاز کردند که دایره مباحث مربوط به مسئله «اعتکاف» وسیع می باشد؛ و زیر مجموعه های فراوانی در این حوزه مهم عبادی قابل طرح می باشد؛

1) مفهوم «اعتکاف»

الف) ریشه و مفهوم لغوی «اعتکاف»

اعتکاف، مصدر باب افتعال از ریشه «ع-ک-ف» به معنای محبوس کردن و روی آوردن به چیزی است .

راغب اصفهانی، ذیل واژه «عکف» گوید : «العکوف، الاقبال علی الشئ وملازمته علی سبیل التعظیم له؛ اعتکاف به معنای روی آوردن و ملازمت با چیزی، همراه با تعظیم آن است» .

ب) مفهوم اصطلاحی «اعتکاف»

راغب إصفهانی : «والاعتكاف فی الشرع هو الاحتباس فی المسجد علی سبیل القربه و يقال عكفته علی كذا أي حبسته علیه لذلك»

دیگران نیز گفته اند : «اعتكاف در فقه به توقّف سه روز یا بیشتر در مسجد به قصد قربت و با اعمال و شرایط خاصی، اعتكاف، و به شخص به جا آورنده آن مُعْتَكِف گفته می شود» .

علامه مجلسی حقیقت اعتكاف را روی آوردن بنده به اطاعت از خدواند و پای بندی به مراقبت دانسته است و ی همچنین کمال آن را در وقف کردن دل و عقل و اعضای بدن بر انجام عمل صالح و پرهیز از غفلت و مقید ساختن خویش به انجام دستورات الهی و تحقق اراده او و دور ساختن غیر خدا از همه وجود خویش می داند.

همچنین، در قرآن، واژه «عاکف» به معنای ساکن و مقیم؛ و «معکوف» در معنای ممنوع و بازداشت شده به کار رفته است

ایشان در بخش دیگری از سخنان خود آثار اعتكاف در همه زمان ها و تمامی مکان هارا بیان کردند که

1) پیامبر صلی الله علیه و آله : «مَنْ اعْتَكَفَ إِيْمَانًا وَ احْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ» : «همه گناهان گذشته کسی که از روی ایمان و برای رسیدن به ثواب الهی معتكف شود، آمرزیده می شود».

2) پیامبر صلی الله علیه و آله : «المُعْتَكِفُ يَعُكِفُ الذُّنُوبَ وَيُجْرِي لَهُ مِنَ الْأَجْرِ كَأَجْرِ عَامِلِ الْحَسَنَاتِ كُلِّهَا» : «معتكف همه گناهان را در بند می کند و مانند کسی که همه خوبی ها را انجام داده است ، به او پاداش داده می شود».

استاد در ادامه گفتند که یکی از مهمترین نکاتی که در مورد مباحث اعتكاف مطرح است بحث آسیب شناسی است که میتوان نکاتی را ذیل این موضوع بیان کرد از جمله اینکه البته تعداد این آسیب ها بسیار و نوع آنها نیز متفاوت است؛ و ظرف تحقق آنها نیز مختلف می باشد؛ در یک دسته بندی کلی می توان همه آنها را از حیثیت اخیر، به سه دسته تقسیم نمود:

1) آسیب های قبل از انجام «إعتكاف»؛

2) آسیب های در حال انجام «إعتكاف»؛

3) آسیب های پس از انجام «إعتكاف».

برای هریک از این دسته ها، مصادیق متعددی مطرح می باشد؛ ما از میان آنها، به ذکر نمونه های ذیل بسنده می نمائیم:

الف) إفراط و تفریط نسبت به أحكام فقهی «إعتكاف»

میدانیم که عمل عبادی «اعتکاف»، همانند دیگر اعمال عبادی؛ دارای احکام خاصه می باشد؛ قطعاً شناخت آنها و عمل به آنها، امری لازم بلکه ضروری می باشد؛ منتهی باید بدانیم:

- هم تفریط نسبت به احکام مربوطه (؛ یعنی عدم کسب آگاهی لازم نسبت به آنها و نیز عدم پای بندی به آنها در حال اعتکاف)، کار بدی است؛ زیرا این شیوه، موجب آسیب دیدن عمل اعتکاف می شود؛ و حتی گاه ممکن است، معصیت محسوب شود؛ و کفاره ای به همراه داشته باشد؛
- و هم إفراط نسبت به آنها (؛ یعنی تمام همّ و غمّ معتکف معطوف به بُعد احکام مربوطه باشد)، رفتاری نادرست محسوب می شود؛ و شیرینی عمل را از «معتکف» سلب می کند؛ و حتی ممکن است موجب دچار شدن به بیماری وسواس گردد؛ و یا از توجه به ابعاد دیگر اعتکاف و انجام آنها باز بماند.

ب) بسنده نمودن به انجام مناسک

در بحث «آثار اعتکاف»، گفته ایم که این عمل مقدس، چه ارمغان های بلندی را در پی دارد؛ و چه قدر می تواند در زندگی معتکف اثر گذار باشد؛ و این ظرفیت را دارد که موجب قرب وی به خدای متعال شود؛ پسر معتکف لازم است؛ ضمن توجه به شکل ظاهری «اعتکاف» و رعایت جهات مناسکی آن؛ از سایر ابعاد قابل دستیابی آن، غفلت نورزد؛ از جمله:

- خود شناسی و معرفت به نفس؛
- محاسبه نفس؛
- بالا بردن ضریب معرفتی خود نسبت به معارف دینی؛ و بهره وری از وجود عالمان عامل و کارآمد؛ امام علی علیه السلام فرمودند: «النَّظَرُ إِلَى الْعَالَمِ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهِ مِنْ اعْتِكَافٍ سَنَةٍ فِي الْبَيْتِ الْحَرَامِ؛ نگاه کردن به عالم و دانشمند نزد خداوند، از یک سال اعتکاف در کعبه برتر است»..
- تقویت اراده و اخذ تصمیمی قاطع برای ترک رفتارهای نادرست پیشین؛

ج) غفلت و یا کم توجهی نسبت به حقوق دیگران

فضای مساجد و مراکزی که مراسم اعتکاف در آنها برگزار می شود؛ فضائی بسته، و یک اردوگاه جمعی محسوب می شود؛ پس باید از توجه به حقوق سایر افراد غفلت نکنیم؛ حتی گاه ممکن است لازم باشد که معتکف از برخی از اعمال مستحب مربوط به ذعتکاف چشم پوشی کند و به از دیگری دستگیری نماید؛ و از مشکلات دیگران، گره گشائی نماید؛ اینست که در متون روایی آمده است:

ایشان در پایان به سوالات مخاطبین خود پاسخ های لازم را ارائه کردند.

مستندات نشست

دانشگاه مجازی المصطفیٰ برگزار می نماید:

نشست علمی پژوهشی

اعتکاف در آئینه آیات و روایات

مدرس علم

حجت الاسلام مجتبیٰ عفتی
استاد هیئت علم دانشگاه مجازی المصطفیٰ

مفتیان علم

دکتر سید حسین شفیعی دارابی
هیئت علمی جامعه المصطفیٰ العالمیه

زمان: دوشنبه، ۱۴۰۲/۱۱/۰۲، ساعت ۱۰:۰۰

مکان: دانشگاه مجازی المصطفیٰ، طبقه سوم، سالن جلسات

لینک ثبت نام: Live.mou.ir/research
my.mou.ir

دوره ویژه سیر کار پس از ثبت نام

الف) چیستی اعتکاف؛
ب) فضیلت اعتکاف؛
ج) اعتکاف از منظر ادیان آسمانی؛
د) ارمغان های «اعتکاف»؛
ه) آسیب ها در حوزه «اعتکاف»

☎ ۰۲۵-۳۲۱۱۶۱۷۱-۱۷۳
www.mou.ir

اتکاف و روایت اعتکاف در آ

اقامت گویند و به عبادت پرداخت که از نزد خدا با طعامهای بهشتی پادیرایی می شد: **«كَلِمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَنرِيمُ اَنِي اَكْب هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ»** **تکته شایان توجه اینک:**

از برخی از آیات استفاده می شود: توقف نزد بتها و عبادت آنها، در آیینهای بت پرستی نیز رواج داشته است؛ و بت پرستان در کنار بت ها و معبودین دروغین خود، می مانند و معتکف می شده و به نوعی به اعتکاف اشتغال داشته اند؛ از باب نمونه:

«فَآبَهُ وَجُوزًا بَيْنِي اَسْرَهُ بِلَ الْبَحْرِ فَأَتُوا عَلٰى قَوْمٍ يَمْكُفُونَ عَلٰى اَصْنَامِهِمْ...» حاکمی از این است که بنی اسرائیل پس از عبور از دریا با بت پرستانی مواجه شدند که سر بر آستان بتان خود داشتند (و به نوعی به اعتکاف در کنار بت ها مشغول بوده اند)!

۱۹. سوره دعاف/ آیه ۱۴۲.

۲۰. آل عمران/ آیه ۳۵.

۲۱. طبری، محمد بن جریر، جامع البیان، مج ۳، ص ۳۱۹-۳۲۰.

۲۲. طبری، فضل بن حسن، مجمع البیان، ج ۲، ص ۸۴۰ ابوالفتح رازی، حسین بن علی، روض الجنان، ج ۱، ص ۲۹۷-۲۹۸.

۲۳. آل عمران، آیه ۳۷.

۲۴. سوره اعراف/ آیه ۱۳۸.

«فَآبَهُ وَجُوزًا بَيْنِي اَسْرَهُ بِلَ الْبَحْرِ فَأَتُوا عَلٰى قَوْمٍ يَمْكُفُونَ عَلٰى اَصْنَامِهِمْ...» حاکمی از این است که بنی اسرائیل پس از عبور از دریا با بت پرستانی مواجه شدند که سر بر آستان بتان خود داشتند (و به نوعی به اعتکاف در کنار بت ها مشغول بوده اند)!

Video (1)

پروژه ۳: تکلیف ها

Attendees (173)

Active Speakers

Hosts (3)

پروژه ۳: تکلیف ها

پروژه ۲: تکلیف ها

پروژه ۱: تکلیف ها

Presenters (0)

Participants (170)

ان اروضات ف

روانمدت

دانلود خودم

پروژه ۳: تکلیف ها

Q & A

اسبب ها در سوره اعتكاف

حتميت بروز اسبب ها

از منظر قرآن و حديث، همه اعمال عبادي و نيك ما در معرض اسبب قرار دارند؛ همچنانكه در قرآن كريم ميخوانيم:

- «وَقَدْ مَنَّا اِلٰى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ نَبْءًا مُّتَنَبِّرًا»؛ «و ما به [برسي و حسبرسي] هر عملي كه [به عنوان عمل خير] انجام داده اند، مي پردازيم، پس همه آنها را غياري پراكنده مي سازيم.
- «... اَعْمَلُوهُمْ قَرَرًا دَٰثِرَاتٍ بِه الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا يُفْزَرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلٰى شَرٍّ ذٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ»؛ «... اعمالشان مانند خاكستري است كه در يك روز توفاني، تند يادي بر آن بوزد [و آن را به صورتي كه هرگز نتوان جمع كرد، پراكنده كند] آنان نمي توانند

۳۳. سايت راسخون، مقاله اعتكاف و فلسفه آن چيست و از چه زماني شروع شده است؟

۳۴. سوره فرقان/ آيه ۲۳.

۳۵. سوره ابراهيم/ آيه ۱۸.

از اعمال خيري كه انجام داده اند، چيزي [براي ارانه به بازار قيامت جهت كسب ثواب و پاداش] به دست آورنده اين است آن گمراهي دوره.

Video (1)

Attendees (154)

Active Speakers

Hosts (3)

Participants (151)

Presenters (0)

Q & A

Message from 3 برنگرد ها

اول جلسه در ميل كناربري در همان جلسه امروز قرار داده مي شود و مي توانيد نشان ود كنيد.

Message from 2 برنگرد ها

موازي دوره بيوسيد

